

ת"פ 34718/01/23 - מדינת ישראל נגד ליאור חי אברהם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 34718-01-23 מדינת ישראל נ' אברהם (עציר)

לפני כבוד השופט איתי הרמלין
המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י עו"ד צוריאל שגב

נגד

הנאשם:

1. ליאור חי אברהם
ע"י עו"ד ניר דוד

החלטה בבקשה לחזרה מהודאה

1. נגד הנאשם ואדם נוסף הוגש ב-15.1.2023 כתב אישום המייחס להם עבירות של ניסיון תקיפה כדי לגנוב, ניסיון תקיפה בחבורה וגניבה.
2. בתחילה כפר הנאשם באשמה, והתיק נקבע לשמיעת הוכחות, אך בדיון שנערך בפניי ביום 26.6.2023 הודיעו הצדדים שהגיעו להסדר טיעון שבמסגרתו יודו הנאשמים בכתב אישום מתוקן המייחס להם ניסיון תקיפה בלבד. עוד הוסכם בין הצדדים כי על נאשם 1 יגזרו 9 חודשים מאסר בפועל ועונש מאסר מותנה בן 6 חודשים יופעל בחופף לעונש זה.
3. לאחר בחינת ההסדר החלטתי לכבדו וגזרתי על הנאשם עונש מאסר בפועל כפי שהסכימו הצדדים.
4. עוד באותו היום הגיש התובע בקשה לתיקון גזר הדין מכוח הוראות סעיף 81 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984. בבקשתו כתב התובע שהסדר הטיעון גובש כחודש לפני שהוצג לבית המשפט, ובעת שהציגו לבית המשפט לא ידע (התובע) כי אך יום קודם לכן הציג תובע אחר בפני שופט אחר הסדר טיעון בתיק אחר שבמסגרתו נגזרו על הנאשם 10 חודשים מאסר בפועל. לדברי התובע, כיוון שלא ידע על העונש שנגזר על הנאשם בתיק האחר, לא ביקש שהעונש בתיק שבפניי ירוצה במצטבר לעונש שנגזר בתיק האחר.
5. לאחר שביקשתי מן התביעה הבהרה מכוח מה היא סבורה שאני מוסמך לתקן את גזר הדין, שהרי לא נפלה בו טעות במובנו של סעיף 81(א) לחוק בתי המשפט ולא צורפה הסכמת הנאשם בהתאם להוראת סעיף 82(ב) לחוק, נטשה התביעה את בקשתה והגישה ערעור על גזר הדין.

6. בדיון בבית המשפט המחוזי אמר הסניגור כי היה סיכום בינו לבין התביעה כי לא יזכירו בטיעונים לעונש בפני את העובדה שעל הנאשם נגזר עונש מאסר בתיק אחר, וכך ירוצה העונש בחופף מכוח ברירת המחדל הקבועה בסעיף 45(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977. כדבריו: "הסידור בינינו היה שאנחנו נשתוק, ואז מכוח סעיף 45 העונש יהיה בחופף" - עפ"ג 7199-09-23, עמ' 4, ש' 1. אח"כ הוסיף: "יש הסכמה שנערכת בצורה כזו ויש הסכמה שנערכת בצורה אחרת. לפעמים התביעה לא רוצה שזה יירשם במפורש אלא אומרת אנחנו לא אומרים כלום וממילא סעיף 45 חל" - עמ' 4, ש' 24-25. התובעת עמדה על טענת התביעה כי לא ידעה בשעת הדיון בפני על העונש שנגזר יום קודם לכן ושלא היה סיכום כזה שלו טוען הסניגור.

7. וכך החליט בית המשפט המחוזי:

1. על פי המסכת העובדתית המתוארת בערעור המדינה מובן שדין הערעור להתקבל. התגלגלות הדברים כפי שפורטה בערעור המדינה מלמדת שעונש המאסר בפועל שהוטל על המערער בהליך נשוא הערעור "נבלע" כולו בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו בגין פרשה אחרת יום קודם לכן (ראו: סעיף 45(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977). זאת בעקבות כך שהעובדה המהותית המרכזית שלפיה המערער מרצה אותם ימים עונש כליאה, שהוטל עליו יום קודם לכן, לא הייתה לנגד עיני בית המשפט.

בנסיבות אלה נהיר הדבר שהאינטרס הציבורי מחייב שגזר הדין יינתן מחדש לאחר שמלוא העובדות המהותיות כהווייתן תהיינה בפני בית המשפט (ראו: רע"פ 5112/18 פנסו נ' **מדינת ישראל** (31.1.19)).

2. מנגד, במהלך שמיעת הערעור שמענו מפי ב"כ המשיב, כי לטענתו המדינה אינה מתארת את העובדות כהווייתן וכי למעשה במסגרת הסדר הטיעון שבין הצדדים הוסכם באופן מפורש שעונש המאסר בפועל המוטל במסגרת ההליך דנן ירוצה באורח חופף לעונש המאסר שהוטל על המערער יום קודם לכן בהליך אחר.

לקראת סיום טיעוניו של הסניגור הסכימה ההגנה לעמדת התביעה שלפיה יוחזר הדיון לבית משפט השלום. אולם הסניגור ביקש שלא יינעל בפניו השער לטעון כי הסדר הטיעון היה כפי שהוצג על ידו לעיל.

3. נוכח כל האמור הננו קובעים כדלהלן:
בטל גזר דינו של בית המשפט השלום.

התיק יוחזר לבית משפט השלום.

כל טענה שבפי מי מהצדדים באשר לגזר הדין תישמע ותוכרע ע"י בית משפט השלום אם לאפשר את הטיעון אם לאו. בכל מקרה יכריע בית משפט השלום מחדש בשאלת אופן ריצוי עונש המאסר בפועל, אם במצטבר (באופן מלא או חלקי), אם בחופף, לעונש המאסר בפועל, שהוטל על המשיב בהליך האחר יום קודם לכן (ראו: עניין **פנסו** לעיל).

למותר לציין כי לאחר שיושלם ההליך כהלכתו במתן גזר דין בפני בית משפט השלום, שבה ונפתחת האפשרות בפני כל אחד מהצדדים לערער על גזר הדין.

8. עם החזרת התיק לדיון בפני שב הסניגור וטען גם בפני כי הסיכום בין הצדדים היה שהעונש שייגזר על הנאשם בתיק שבפני ירוצה בחופף לעונש שנגזר עליו בתיק האחר, וזאת מבלי שהדברים יאמרו מפורשות לפרוטוקול, אלא זו תהיה התוצאה של ההסדר הקבוע בסעיף 45 לחוק העונשין. כדברי הסניגור: "אני עומד על כך שסיכמתי באופן מפורש עם התביעה שהעונש בתיק הזה של תשעה חודשים יהיה חופף לעונש בתיק הסמים" (פרוטוקול הדיון מ-2.1.2024, עמ' 17, ש' 22-23). התובע הכחיש את הדברים מכל וכל, ועמד על כך שלא היה סיכום כזה בין הצדדים, ושהתביעה כלל לא ידעה כי נגזר על הנאשם יום קודם לכן עונש מאסר בפועל בתיק אחר.

9. לנוכח העובדה שלאחר חזרת התיק מבית המשפט המחוזי התביעה ביקשה שהעונש בן תשעה חודשים מאסר בפועל שעליו הוסכם בזמנו ירוצה במצטבר לעונש שנגזר בתיק האחר, מה שלדברי הסניגור עומד בסתירה להסדר הטיעון בין הצדדים, ביקש הסניגור לבטל את ההסדר לרבות את הודאתו של הנאשם.

10. בהנחייתי הגיש הסניגור בקשה מפורטת לחזרה מהודאה. לדברי הסניגור, במקרה זה מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות לאפשר לנאשם לחזור מן ההודאה, כיוון שהודאתו התקבלה שלא כדין, כאשר התביעה מסכמת איתו דבר אחד ומציגה לבית המשפט דבר אחר. בהקשר זה הפנה הסניגור לע"פ 5583/08 **מדינת ישראל נ' פלוני** (13.4.2010). הסניגור סיכם את דבריו כך: "'באין חזון יפרע עם (ישעיהו א) - באין הסדר, תתבטל הודאת הנאשם".

11. התובע הגיב לבקשה בחזרה על דבריו הנחרצים שלפיהם לא היה כל סיכום כפי שמציג הסניגור, תוך שהוא מצביע על אי ההגיון לדעתו בטענתו העובדתית של הסניגור. התובע התנגד לבקשה לחזרה מהודאה, כיוון שלדבריו לא מתקיימות הנסיבות החריגות שבהן לפי הלכות בית המשפט העליון יש מקום לאפשר לנאשם לחזור מהודאתו - הנאשם אינו טוען כי הוא מבקש לחזור מן ההודאה כיוון שהוא חף מפשע, הנאשם לא טוען כי היה פגם בחופשיות רצונו בעת שהודה או שנפל כשל בייצוגו.

הכרעה

12. בפתח הדברים יש להדגיש שעורכי הדין המופיעים בבית המשפט נחשבים ל-officers of the court, וככאלה הם מוחזקים כמי שאומרים אמת בבית המשפט. הצדדים מוסרים גרסאות סותרות אודות דברים שהוחלפו ביניהם מחוץ לאולם. חזקה היא ששני הצדדים דוברים אמת, ומכאן שנפלה אי הבנה בין הצדדים: התובע לא ידע כי על הנאשם נגזר עונש בתיק אחר ולא התכוון שהעונשים ירוצו בחופף, ואילו הסניגור הבין כי התביעה מסכימה כי העונשים ירוצו בחופף, ולכן לא תספר על התיק האחר בדיון בפניי.

13. הנאשם הודה במסגרת הסדר טיעון שלדברי סניגורו כלל הסכמה לריצוי העונש שייגזר עליו בחופף לעונש שנגזר עליו בתיק אחר. הסניגור בוודאי אמר דברים דומים גם באוזני הנאשם בטרם הודאתו. מן הסתם, היה זה שיקול משמעותי מצדו של הנאשם להסכמתו להסדר הטיעון ולהודאתו בכתב האישום המתוקן. אילו היה הנאשם מבין כי הסדר הטיעון כולל עתירה של התביעה שהעונש ירוצה במצטבר לעונש בתיק האחר, כפי שהיא עושה כעת, יתכן שלא היה מודה.

14. הואיל ובית המשפט המחוזי ביטל את גזר דינו של הנאשם, דומה המצב כעת למצב שבו לאחר הצגת הסדר הטיעון, הודאת הנאשם בכתב האישום המתוקן והרשעת הנאשם על סמך הודאתו, היה נכנס לאולם התובע מן התיק האחר ומשתף את התובע בתיק שבפניי במידע אודות התיק האחר, בעקבות זאת היה התובע מבקש כי העונשים ירוצו במצטבר, ואז היה הסניגור מבקש לחזור מן ההודאה כיוון שעתירת התובע חורגת מהסדר הטיעון. כלומר, מדובר בחזרה מן ההודאה בשלב שבטרם גזר הדין, ומיד כשנחשפת אי ההבנה שנפלה בין הצדדים.

15. ההלכות הנוגעות לחזרה מהודאה, שאליהן התייחס התובע בטיעונו, אינן רלוונטיות למקרה של אי הבנה בין הצדדים לגבי ההסכמה ביניהם במסגרת הסדר טיעון. לא מדובר במקרה שבו הנאשם מבקש לחזור בו מהודאה כיוון שהוא מתחרט על הגעתו לעסקה מסוימת או בשל הבנה כי טעה בכדאיות העסקה שאליה הגיע, אלא במקרה שבו הנאשם לא הבין נכון מהי העסקה שבמסגרתה הוא מודה.

16. אף על פי שהמונח "הסדר טיעון" החליף את המושג "עסקת טיעון" עדיין להסדרי הטיעון יש מרכיב הסכמי מובהק עם מרכיבים ברורים של יחסי תן וקח, כאשר הנאשם פוטר את התביעה מן החובה להוכיח את אשמתו, ותמורת זאת מסכימה התביעה לבקש מבית המשפט להעניק לו הקלות מסוימות בכתב האישום או בעונש. ברור שכאשר צד אחד חוזר בו מן הדברים שהוסכמו בין הצדדים, יש לאפשר גם לצד השני לעשות כן.

17. בהקשר זה יש להעיר שהרשעת נאשם על סמך הודאתו בעובדות של כתב אישום מתוקן שהוגש במסגרת הסדר טיעון, היא בעלת מאפיינים דומים לפסק דין שנתן תוקף לפשרה בין הצדדים במשפט האזרחי. ההלכה במשפט האזרחי קובעת כי פסק דין שהוא תוצאה של מתן תוקף להסכמה בין הצדדים מתאפיין בכך שהוא בעל מאפיינים של הסכם ושל פסק דין כאחד. מאחר שבבסיסו של פסק דין שכזה עומדת הסכמה בין הצדדים ולא הכרעה שיפוטית, ניתן לבטלו אם היה פגם בכריתת ההסכם הנמנה על אחד מסוגי הפגמים שעל פי דיני החוזים יכולים להוות עילה לביטול חוזה. כך למשל כתב בית המשפט העליון בעניין זה: "פסק-דין שבהסכמה ממוזגות בו שתי תכונות, זו של הסכם וזו של פסק-דין... מכאן, כי ניתן לבטל פסק-דין, אשר ניתן על יסוד הסכם-פשרה בין הצדדים ונותן לו תוקף, אם נתגלה פגם אשר בעטיו ניתן לבטל את ההסכם המונח ביסודו של פסק-הדין... בין היתר, ניתן לבטל פסק-דין כאמור אם צד להסכם טעה או רומה וטעות ומעשה מרמה אלה היו יכולים לשמש עילה לביטולו של ההסכם גם אלמלא אושר בפסק-דין... הווה אומר, הטעות, שבה מדובר לצורך הענין שלפנינו, צריך שתהיה מן הסוג אשר בכוחה לבטל הקשרות חוזית ונטל הוכחתה על מי שטוען לקיומה" (ע"א 457/77 **מפעלי בתים טרומיים בע"מ נ' סלומון טמסיט** (28.2.1978)). כיום מנויים הפגמים בכריתת חוזה המהווים עילה לביטולו בפרק ב' לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, והמצאו של פגם מאלה המנויים בפרק זה מהווה עילה לביטול פסק דין שנתן תוקף להסכמה בין הצדדים (ע"א 2495/95 **הדס בן לולו נ' אליאס אטראש** (21.5.1997)). אחד הפגמים בכריתת חוזה המנויים כיום בחוק החוזים ככאלו המהווים עילה לביטולו של החוזה, הוא פגם הטעות הקבוע ככזה בסעיף 14 לחוק.

18. כאמור לעיל, במקרה זה עומד הסיגור על טענתו שעתירת התביעה כעת סותרת את ההסכמה בין הצדדים. מכך ששני הצדדים מוחזקים כמי שאומרים אמת עולה המסקנה המשפטית שהייתה אי הבנה בין הצדדים אודות המוסכם ביניהם. הואיל וכך, אני קובע כי אין עוד תוקף להסכמת הצדדים, ואני מתיר לנאשם לחזור בו מהודאתו, מבטל את הכרעת הדין מיום 26.6.2023, ומעמיד על כנו את כתב האישום המקורי בעניינו של נאשם 1.

19. מועדים לשמיעת הראיות בתיק יתואמו עם הצדדים.

המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, 22.1.2024, בהעדר הצדדים.